

Дзвоник

№ 196-197

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 16 рік видання, серпень-вересень, 2023

Дзвоник (Clopotel)

№ 196-197, 2023 р.

*Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.*

ISSN 2501-2630

ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:
Головний редактор: Людмила Дорош
Редактор: Ольга Сенишин
Редколегія: Міхаєла Гербіл, Іван Ковач,
Михайло Михайлюк, Михайло Трайста

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1
тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;
телефони/факси: 021-222-07-37

Adresa redakției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1
București, România.

Електронна адреса редакції:

clopotel@uur.ro

Друкарня:

«RCR Print»,
Бухарест, Румунія

Дзвоник пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші, загадки
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * вироби своїми руками
- * дидактичну сторінку
- * переклади румунських класиків
- * сторінку народознавства
- * рубрику «Славетні українці»
- * рубрику «Вивчаємо англійську»

Дзвоник завжди радо прислухається
до ваших пропозицій і друкуватиме
надіслані вами спроби!

На обкладинці малюнок Ірини Дорошенко

*Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!*

Оксана СЕНАТОВИЧ

В ШКОЛУ ЇДУТЬ БУКВАРІ

Поїзд осені гуде,
Серпень поїзда веде,
через гори, через доли
букварі везе до школи.
І на станції на кожній,
на зупинці придорожній –
скрізь вітають залюбки
букварів трудівники.
На зупинці «Хліб і сіль»
повно люду звідусіль.
Сівачі та комбайнери,
трактористи і шофери
тиснуть руки букварям:
– Хай щастить у школі вам!
Хліб і сіль водити з вами
будем раді повсякчас, –
золотими буханцями
пригощатимемо вас!
На зупинці «Чепуренькій»,
не великій, не маленькій,
букварі перед кравцями
стали рівними рядами.
І кравці гостей вітають,
в школу форми підбирають –
сині блузочки, штанці
ще й біленькі комірці.
На зупинці «Чобіток»
знову серпень дав гудок.
Гомінка шевців громада
букварі вітати рада!
Майстер фабрики чудову
виголошує промову: –
Ось гора взуття стоїть,
на здоров'ячко зносить!..

... Від зорі і до зорі
в школу їдуть букварі.
Поїзд осені гудками
сповіща – не за горами
ждана станція кінцева –
«Першо-першовереснева»,
де у класах гомінких
ждуть школярики на них.

Любі діти!

Ваш вірний друг журнал «Дзвоник» знову гучно дзвенить, збираючи усіх дітлахів до купи. Веселе літечко промайнуло, як одна мить, і шкільний дзвінок уже сповістив усім про початок нового навчального року!

Редакція журналу бажає вам успіхів та дивовижних відкриттів у країні знань, куди ви разом із вашими однокласниками та вчителями вже вирушили, сповнені хвилювань та очікувань. Хай вам щастить!

Юрій ШКРУМЕЛЯК

Де Україна?

Україна в давній славі,
В козацьких пригодах,
На завітчаних левадах,
В рідних синіх водах.

Україна в тих долинах
І високих горах,
На степах буйних, широких
У гаях, у борах.

Україна в білих селах,
У густих садочках,
У хрещатому барвінку,
У синіх квіточках.

Україна на яворах
Пташкою співає;
На стрілецькій могилі
Голову схиляє.

Україна в чорноземі,
Що родить пшеницю, –
В глибинах, що дають нафту
І сіль-сировицю.

Україна в рідній мові
І в пісні прекрасній, –

Україна в рідній школі,
В майбутності ясній.

Україна в чистих хатах,
І в сільській церковці, –
У дитячому серденьку,
В розумній головці.

Україна в ясних зорях,
В сонці, що над нами, –
І в очах добрих, ясних
Рідненької мами.

Галина РИМАР

Пісенька першокласниці

Сонце радісно всміхнулось,
день почався знов новий.
Я до школи вже крокую,
усміхаюся усім.
Мені сонечко моргає,
чую спів я солов'я.
Я – маленька українка
і навкруг – земля моя.
Я – маленька українка
і навкруг – земля моя.

Тра-ля-ля-ля, до школи йду,
тра-ля-ля-ля, в руках несу,
тра-ля-ля-ля, новий портфель,
спішу до школи кожен день.

Анна ОВЧАРУК,
9 років

Повелителі усього живого

Розділ 6

Забуте Єлизаветою село

– Ай! – скрикнула Єлизавета, коли Траво-Ніс-Кіготь обмотував ліаною, яку сам начаклував, її вивихнуте праве крило.

– А я й не знала, що ти вмієш чарувати! – здивувалася вона, коли він виконував складний магічний рух звичайною палицею, яку вони погасили за допомогою піску.

– Т ак, умію, адже я вчився на Знахарія, – відповів він.

– А що з Манегою? – запитала королева, подивившись на пташку, яку виростила.

– З нею все буде гаразд. Я зробив штучне дихання, дав їй води та суміш зілля з вогняної трави, сухого листя та мокрого гілля. Все це я подрібнив і трава стала просто гарячою, а потім додав трохи бананів, – відповів він.

– Банани?! – здивувалася пташка.

– Так, – динозавир подивився на Єлизавету, яка нічого не розуміла. Він підморгнув і додав:

Малюнок авторки

– Я роблю ліки їстівними для моїх пацієнтів.

– Зрозуміло... – відповіла та.

Раптом, щось зашаруділо в кущах. Єлизавета та цілитель напружено озирнулися.

– Щ-що це? – пробурмотіла Манега.

– Манего, ти прокинулася! – радісно прошепотіла королева.

У цей момент з вогняного пекла вирвалася ціла армія драконів на чолі з їхньою королевою Ланамі.

– Діно, візьми Манегу та біжи за мною. Нам потрібно сховатися! – пошепки наказала Єлизавета.

– Вона – р-р-р – має бути десь тут! – прошипіла лавокрила. – ДРАКОНИ, ШУКАЙТЕ ЇХ! Я БАЧИЛА, ЩО ВОНА ТУТ БУЛА!

До Ланамі підлетів Галцурий – слуга.

– Ми вже все обшукали, нічого не знайшли! – повідомив він.

– То шукайте ще! – з притиском сказала вона.

Тим часом Єлизавета, Манега та Траво-Ніс-Кіготь тікали від поганців. Точніше, динозавр ніс їх на своїй спині. Вони пересувалися з неймовірною швидкістю і подолали вже десяток мегаметрів*.

– Хм... Я і не знала, що ліс такий великий, – дивувалася королева вголос.

– Це ж твоя територія! Ха-ха! – засміявся динозавр.

– Ну так... Але пройшло багатенько часу відтоді, як я востаннє облітала свою територію. То він і розрісся, – відповіла королева.

– Єлизавето, це місто? – спитав Трава-Ніс-Кіготь, коли вгледів перші поселення птахів.

– Ні, це село, – усміхнулася пташка.

Цілитель закотив очі.

Тамара КОЛОМІЄЦЬ

Вересень

У вересня щедра рука.
– Заходьте! – він з двору гука.
І яблука трусить з гілок,
І сипле в портфелі сливок,
Солодкий зрива виноград –
І кожен з нас вересню рад.
Бо щедра, ой щедра рука
У вересня-садівника.

Анатолій КОСТЕЦЬКИЙ

Осінній клен

Знов
золоті листочки
клена
летять на землю
і на мене,
такі тендітні
та сумні.
Летять,

– Єлизавета! Королева повернулася! – почувлися вигуки з села, як тільки трійка ввійшла в межі їхнього зорового поля.

«Схоже на те, що звістка про моє зникнення швидко розповсюдилася серед народу», – подумала ослаблена королева. Так само подумали й інші. Радісні крики все не вщухали. Здавалося, зібралося все село, щоб зустрічати її.

– Єлизавето!

– Королево!

– Вона реально тут! – вигукували мешканці.

«Хм... Яке це поселення? І яка його назва?» – намагалася згадати Єлизавета.

– Єлизавето! Єлизавето! Ми вас дочекалися! – кричали поряд збуджені підлеглі.

– Єлизавето! Королево, летіть сюди! Ми

кружляючи крилато,
і, мов сліди
качаних лапок,
лягають тихо
на землі...

Надія КРАСОТКІНА

Вересень

Срібний вересень кличе до школи.
Свято в кожному місті й селі.
Сміх дитячий і радість довкола,
Квіти, квіти на рідній землі.
Як пташата злетілися діти
В гарну школу, у рідний свій дім.
Щоб зростати, сміятись, радіти
І навчатися в домі своїм.
Хай щастить вам! Снаги вам і сили.
Вчіться добре, плекайте знання.
Хай дарує вам школа вітрила,
Мрії чисті і радість щодня.
Миру й сонця, тепла і натхнення
Зичать вам і батьки, й вчителі.
Щоб щасливим було сьогодні
І майбутнє на рідній землі.

знищимо динозавра! – раптом донеслося від групи пернатих.

– Я наказую не чіпати його жодним крилом, дзьобом або кігтем! – грізно вигукнула вона.

– Але ж... – почав синій птах.

– Ніяких «але ж»! – підвищуючи голос, відповіла королева. І вже спокійніше додала:

– Він союзник.

– Єлизавето! Можна вас на пару слів? – із повагою запитала старенька пташка, що виглядала стурбованою і серйозною.

– Звичайно! – відповіла та. – Але я буду з моїми друзями.

– Гарзд! – швидко погодилася незнайомка і повела їх до свого невеличкого будиночка.

ПРИМІТКИ:

*Мегамети – так називаються кілометри у цьому світі.

(Далі буде)

Аделя ГРИГОРУК

Петрусь і чарівна сопілка

(Продовження з попереднього числа)

Він швиденько присунув до печі кам'яний стіл, поклав на нього велику кам'яну тацю і дві чималенькі кам'яні тарілки.

– Сідай, – і підштовхнув хлопчика до стола.

А потім, зауваживши, що сідати нема на що, приставив до стола два кам'яні осло-ни. Петрусь сів на один із них і з жахом че-кав, що буде далі.

– Ну що ж! – весело вигукнув Володар Гір. – Їжа вже готова, – і він поклав на та-цю два розпечених круглих камені. – Бери їж!

І тут Петрусь згадав про бабусину кулешу. Він розщипнув тобівку*, вийняв із неї білий полотняний згорток і поклав на стіл.

– А це що? – здивувався гірський володар.

– Зараз побачите, – відповів хлопчик і роз-горнув серветку.

Шмат кулеші жовто засяяв при світлі вог-ню, аж Володар Гір завмер на місці.

– Це золото? – спитав він.

– Так.

– І ти його їси?

– Щоранку снідаю або обідаю чи навіть і вечеряю, – відповів Петрусь.

– А мені можна спробувати?

– Частуйтеся, будь ласка, – припросив Петрусь і, відламавши від букати** кулеші чималенький шматок, подав його гірсь-кому Володареві.

Той обережно відкусив від шматка раз, потім другий і заплющив очі від задоволення.

– М-м-м, – промуркотів він, – яке це добре! І яке м'якеньке... Не те, що моє ка-міння. Хоча воно також дуже смачне, – квапливо додав і попросив:

– А можна мені ще трошки?

– Беріть, – сказав Петрусь. – На здоров'я!

Чим би ще здивувати гірського володаря, подумав Петрусь і враз додумався: сопіл-кою!

Він вийняв із кишені сопілку й підніс її до вуст. Володар ще доїдав кулешу, як раптом із сопілки почулося «гей! гей! гей!» При цих звуках, нашвидку ковтнувши, Володар схопився на ноги і почав танцювати.

«Ду-ду-ду», – загравав Петрусь.

І Володар ні з того ні з сього раптом голос-но розреготався. Він сміявся так весело, аж бив себе руками по боках.

«Ой-ой-ой», – видала Петрусева сопілка, і хлопчик побачив, як після гучного сміху гірський Володар раптом жалісливо скри-вився і заплакав. Сльози котилися йому з очей так рясно, що він не встигав їх вити-рати й уже за кілька секунд усе його об-личчя й борода були геть мокрими.

– Ця сопілка напевно чарівна, – аж тепер здогадався Петрусь. – Але що вона ще може начарувати? – І він знову загравав.

«Лю-лю-лю», «лю-лю-лю» почулося з інструменту, і Володар Гір, ледве встигнув-ши присісти на кам'яний ослін, тут же за-плющив очі й заснув.

– Отакої... – прошепотів Петрусь, – якраз нагода забиратися звідси.

Він чимшвидше кинувся із зали в довже-лезний коридор, у кінці якого ледь мріло денне світло. Вискочивши з-поміж скель, Петрусь, не озираючись, біг так прудко, як вітер, і вже за якийсь час був далеко від двох скель-близнючок.

Треба було вибиратися з лісу, але як? До-роги Петрусь не знав, тому пішов навман-ня. Ліс опускався у видолинок і був уже дещо рідшим і світлішим. Ноги у хлопчика гуділи від втоми, а ще йому дуже хотілося їсти.

*тобівку – тобівка, (діал.) – шкіряна торбинка, су-мочка;

**букати – буката, (діал.) – кусень, шматок.

(Далі буде)

Артем ДОРОШЕНКО,

11 років

Як захиститися від бактерій

Наш допитливий Ведмедик знову вирушив на прогулянку. Піднявся на пагорб, побачив біля озера кущі з якимось соковитими ягодами, стрімко побіг до них. Червоні яскраві ягідки дуже його манили, але вчасно згадав, що «коли не знаєш рослину, то не чіпаєш її». Пішов далі повз озеро, милувався красвидами, трохи притомився та вирішив перепочити. Знайшов гарне місце під вербою, але воно було трохи нерівне. Ведмедик наш, хоч і малий ще, але вже був сильним. Отож і почав він вирівнювати ґрунт, щоб зручно перепочити. Поки рився лапками в землі, йому в око залетіла мушка.

Ведмедик аж підстрибнув від такої несподіванки. Він відразу ж почав терти лапкою око, намагаючись витягнути небажану гостю. Але стало ще гірше, бо тепер він заніс в око ще й дрібні частинки землі і воно почервоніло, сльозилося і боліло. Вже було не до відпочинку. Треба було щось діяти! І тут наш герой згадав, що недалеко живе розумний Борсук. Принаймі так його називала бабуся Ведмедика, а вона живе вже довго і знає всіх мешканців лісу. На щастя, Борсук був удома і допоміг нашому Ведмедику, якому так щастить на несподівані пригоди. Відваром ромашки Борсук промив око та пояснив наляканому малюку, що той правильно зробив, що швидко звернувся до старших і досвідчених за допомогою. «Бактерії, які потрапили в око разом з брудною землею, спричиняють запалення, які можуть бути смертельними в деяких випадках. Запам'ятай це і більше ніколи не пхай брудні лапки в очі, вуха або до рота!» – додав Борсук.

Давайте ж розберемося, яка шкода від бактерій та як їй запобігти.

Існує понад 2 тисячі різних видів бактерій, і більшість з них корисні живим організмам, у тому числі й людині. Бактерії необхідні для підтримки життя і є найбільш стійкими організмами на нашій планеті, бо вміють переносити найбільш екстримальні температури – як низькі, так і високі. У здоровій людині живе 500 різних видів бактерій! Іноді одна і та ж бактерія може

бути як корисною, так і шкідливою. Є бактерії, які можуть стати причиною багатьох захворювань. Вони спричиняють туберкульоз, дифтерію, ботулізм, чуму, холеру, харчові отруєння тощо. Ці шкідливі бактерії оточують нас скрізь: вдома, на роботі, на вулиці, у громадському транспорті. Наша необережність або недбалість може дати їм можливість поставити наше життя під загрозу.

Бактеріальні інфекції можуть поширюватися через пряме зіткнення хворої людини зі здоровою; через предмети домашнього вжитку (білизна, рушник, посуд), забруднені виділеннями хворого; через повітря та при використанні забрудненої води для пиття, побутових та господарських потреб тощо. Такі інфекції можуть поширюватися також через харчові продукти й готову їжу.

Для того, щоб зменшити можливість захворіти від бактерій, потрібно:

1. *Дотримуватися правил особистої гігієни.*

- Уникайте торкатися брудними руками своїх очей, носа та рота.

- Мийте руки з милом після роботи, після повернення з прогулянки чи магазину і обов'язково перед уживанням їжі.

- Регулярно мийтеся в бані, ванні, під душем та міняйте натільну й постільну білизну.

- Систематично чистіть та витрушуйте верхній одяг.

2. *Дотримуватися правил гігієни в приміщеннях.*

- Підтримуйте чистоту в житлових і робочих приміщеннях.

- Провітрюйте та зволожуйте приміщення, у якому перебуваєте.

- Чистіть меблі та предмети інтер'єру від бруду й пилу, добре витирайте взуття перед тим, як зайти в приміщення.

3. *Термічно обробляти продукти.*

- Вживайте лише перевірені продукти харчування, кип'ячену воду й молоко, помиті фрукти й овочі, ретельно проварені м'ясо і рибу.

24 серпня – День Незалежності

Василь СИМОНЕНКО

Я ЗАКОХАНИЙ ПАЛКО, БЕЗ МІРИ

Я закоханий палко, без міри
У небачену вроду твою.
Все, що в серці натхнення і щире,
Я тобі віддаю.

Ти дала мені радісну вдачу,
Кров гарячу пустила до жил.
Я без тебе нічого не значу,
Ніби птиця без крил.

Кожну хвилину у кожному днину
Гріє душу твоє ім'я,
Ненаглядна, горда, єдина,
Україно моя.

Мар'яна САВКА

УКРАЇНА

Країн багато на великій карті,
Та серед них – вона, твоя єдина.
Її люби і будь завжди на варті,
Бо це твоя земля, це Україна.

Вона така ж реальна і казкова,
Як мамина долоня, тепла й щира,
У неї в серці українська мова,
В її душі любов і світла віра.

Цвітуть в ній мальви, маки і левкої.
Хтось, може, скаже, що таких багато.
Але ти знай, що іншої такої
Не зможеш в цілیم світі відшукати.

Наталя КАРПЕНКО

МІЙ ДІМ – ЦЕ МІЙ КРАЙ НА ІМ'Я УКРАЇНА

В мурахи – мурашник, у сонечка – небо,
У крапельки – хмара, у білки – дупло.
Нора чи гніздечко... Та кожному треба,
Щоб в рідній домівці затишно було.

Усі в цьому світі тримаються
хати,
В якій народився, де гріє
любов,
Що щедро посіяли батько і
мати,
Де квітне стежина, якою пішов.

Тому навесні повертається пташка
Із теплого вирію в рідні краї.
Тому і ведмідь, і маленька комахка
Так ревно боронять кордони свої.

Мій дім – моя міць, оберіг і родина,
Мені наймиліша моя сторона.
Мій дім – це мій край на ім'я Україна.
Вона в моїм серці назавше одна.

Залежності України

Цікаві факти про Україну

★ Україна є найбільшою за площею країною в Європі. Її загальна площа становить 603,55 квадратних км.

★ Географічний центр Європи розташований у Закарпатській області, неподалік від селища Ділове. Це один із п'яти загально-визнаних центрів континенту. Так як спосіб обчислення координат залежить від підходу, тому існують й інші центри, які знаходяться в Литві, Білорусі, Словаччині та Польщі.

★ Найдовший духовий інструмент у світі – українська трембіта. Він занесений до Книги рекордів Гіннеса. Трембіта – це дерев'яна труба, довжина якої коливається від 2,5 до 8 метрів, а діаметр – близько 30 мм. У гірських селах трембіта використовувалася як засіб комунікації, щоб сповіщати про такі події як початок і закінчення робочого дня, народження дитини, одруження, небезпеку, що насувається тощо.

★ Перша у світі конституція була розроблена і введена в дію в 1710 році українським гетьманом Пилипом Орликом. Документ мав на меті запровадити поділ влади. У ньому були окреслені обов'язки та права як громадян, так і уряду.

★ Одним із перших демократичних утворень у світі вважається Запорізька Січ – суспільно-політична та військово-адміністративна організація українського козацтва.

★ Найдавніша відома ученим мапа, а також найстародавніше поселення *Homo Sapiens* знайдені в Україні: у с. Межириччя

Рівненської області. Їм близько 14,5-15 тис. років. Мапу вибито на кістці мамонта.

★ Тарас Шевченко – діяч культури, який має найбільшу кількість пам'ятників у світі. Українському Кобзареві встановлено 1384 пам'ятники по всіх куточках світу.

★ Найбільша пустеля в Європі знаходиться на півдні України. Олешківські піски, розташовані в 30 км на схід від Херсона, є найбільшим піщаним масивом в Європі і займає 210 000 га.

★ Київ був найбільшим містом Європи в XI сторіччі: в 50 разів більшим за Лондон, в 10 – за Париж. Досяг свого розквіту за Ярослава Мудрого (1010-1054 н.е.), який поріднився з королівськими родинами Франції, Норвегії, Румунії та Польщі.

★ Вулиця Хрещатик у Києві – найкоротша і водночас найширша головна міська вулиця у світі. Її довжина становить 1,2 км.

★ Найглибшою станцією метро у світі сьогодні є станція «Арсенальна» Київського метрополітену. Її глибина становить 105,5 м. Потрібно їхати 5 хвилин на ескалаторі, щоб дістатися до станції.

★ Україна є найбільшим у світі виробником насіння соняшника, і в кожній частині України ви побачите приголомшливі поля цих жовтих квітів – так багато, що ними можна було б покрити всю Словенію.

★ На території України зосереджено 1/4 усіх запасів чорнозему на планеті.

Підготувала Ольга Сенишин

Вперед до відкриттів!

Вівторок

Четвер

япнтя,ц

Среда

Субота

Наталка ЛОГВИН

ЛІТНІЙ СОН ПОРТОКАЛЕ

Літо цього року видалося спекотним. Портокале дрімав на килимку у великій прохолодній кімнаті, яку ніби ще недавно обігрівали каміном. Приємний запах свіжої смачної риби заповнив кімнату і розворушив його уяву. Портокале покрутив вусами, глибоко вдихнув і тихенько, зовсім нечутно, підійшов до вхідних дверей.

– О-о-о-х! Яке сліпуче й пекуче сонце, – подумав він.

Та запах риби був сильнішим за спеку, так і вабив його поласувати свіжою рибчиною.

Наш котик швиденько перебіг через квітник, проліз через дірку в паркані і зупинився перед білою машиною, на задніх дверях якої були намальовані дві великі рибини. Двері були напіввідчинені. Навколо нікого не було. Не довго думаючи, Портокале миттю застрибнув усередину.

– О-о-о! Яка радість! Та тут же котячий рай!

Перед ним стояли ящики з блискучою свіжою рибою. Спочатку він лапкою потягнув меншу рибину, яка лежала скраю і так смачно пахла, а потім ще одну – більшу. Він так захопився, що й не почув, як зачинилися двері машини і враз навколо стало темно-темно.

Портокале темряви не боявся. Проте коли бусик загудів і почав рухатись, від несподіванки кіт здригнувся, відволікся від риби й подумав, що потрібно якось вибратися з цієї пастки. Проте нічого не придумувалося в таких умовах і тоді рудий непосида вирішив так: якщо тут так багато риби, то буду тихо сидіти, рибкою ласувати і ні про що не хвилюватись. Головне – мені ніхто не заважатиме. Наївшись досхочу риби, Портокале завалився на правий бік і міцно заснув, аж замуркотів.

Прокинувся Портокале від того, що хтось голосно клацнув замком і двері відчинилися. Портокале ліниво відкрив одне око й побачив, як водій взяв ящик риби і кудись поніс. Інші ящики ще були в машині. Тут Портокале збагнув, що це чужа нагода втекти і швидко вискочив із машини. Та в наступну мить він заціпенів від несподіванки: все навколо було йому невідомим.

– Де це я? Куди мене завезли? Що мені робити?!

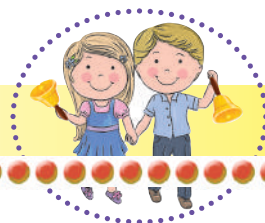
Та враз почув неприязний голос:

– Ану пішов звідси!

Потрокале злякався й швидко кинувся в куші. Там і просидів аж до вечора. Сонечко вже давно сіло й надворі стемніло. Портокале крадькома, оглядаючись на всі боки, пішов до найближчого будинку. Там біля ганку поралась жінка, яка зосереджено домивала у великій мисці огірки. Закінчивши свою справу, вона мовчки встала, взяла миску з брудною водою й вилила її просто на голову Портокале, який ховався під кущем якоїсь квітки. Від такого літнього дощу він ньякнув і чкурнув із двору.

Ішов Портокале у темряві по незнайомих місцях увесь мокрий і нещасний, із низько опущеною головою. Аж тут перед ним вималювався великий будинок, схожий на палац. Там голосно грала музика, яскраво горіло світло, гомоніли люди й галасувала дітвора. Насправді це був ресторан на березі синього моря. Звідти долинали аромати смаженої риби, ніжних котлет, курячих стегенець і морських креветок. Замість страху й розпачу Портокале почало наповнювати почуття неспівомірної радості і легенького голоду.

(Продовження на 18 сторінці)

Михайло Гафія ТРАЙСТА

Неймовірні пригоди Панаса Гусопаса

частина III

(Продовження з 192 числа)

32. Панас Гусопас і Гуля-повітруля

Отець Кокотюха зістався з Панасом Гусопасом.

– Хай побудуть трохи побратими й без мене, а я погуляю з тобою, Панасе. Бо з тобою весело й приємно, і перекусити знайдеться, і зі сухим горлом не ляжеш...

– А я не повернусь до побратимів, поки оцю всю нечистоту не наверну на добру дорогу! – у тон відповів Панас.

– Ти навертай, я хреститиму їх, що аж курява підніметься, – розсміявся отець Кокотюха.

А тоді вітер із темного лісу доніс до них чарівний голос молодої дівчини:

*Ой дана каже, дана,
Я любила Йвана,
А тепер см май велика,
Люблю Панасика...*

– А це що за комедія? – здивувався Панас.

– Знову якась дівуля закохалася в тебе.

– Ось чого мені саме й бракувало, – посміхнувся Панас.

– Це повітруля, – пояснив їм вічар, який проходив з отарою повз них, – знаю її здавна, ого!...

– А хто вона така? – запитав отець Кокотюха.

– Старожили говорять, що вона дочка гірських вітрів – легка, як подих вітру. Тому здатна пересуватись у повітрі, не торкаючись землі.

– А ви бачили її? – поцікавився Панас.

– Еге, коби ти здоров!

– Ну, і як виглядає?

– Та як тільки не виглядає. Коли з крилами, коли без крил, коли вбрана в квіти з

голови до п'ят, коли рудоволоса красуня, а подеколи й старенька приємна бабуса.

– Ну і якої шкоди наносить людям? – запитав отець Кокотюха.

– Та шкоди не наводить ніякої, а можна сказати – навпаки.

– Навпаки що? – поцікавився й Панас.

– Залюбки допомагає закоханим у любовних справах.

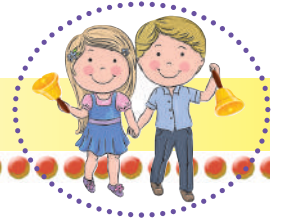
– Ось воно як...

– Вважається, що якщо комусь дев'ять ночей поспіль сниться кохана, то на десятий в її образі спускається з полонини повітруля. А у вівчарів, які ні в чому не відмовляють своїм коханкам-повітрулям, вівці завжди цілі.

– То, значить, траплялось хлопцям бути з тими повітрулями? – не змогли приховати здивування Кокотюха із Панасом.

– Давно одного літа молодий вівчар повертався опівночі до себе в колибу. На озері він зненацька побачив повнісінько дівчат незвичайної краси. Одна з них особливо його приголомшила. Наступного разу, за порадою старого вівчара, він заховався на тому ж місці в мосі і викрав крила своєї коханої. Повітрулі не змогли його наздогнати, а кохана прийшла до його колиби. Він одружився з нею і в них народився хлопчик. Одного разу, коли чоловіка не було, повітруля знайшла свої крила, хоча старий вівчар радив їх спалити на вогнищі. Вона зразу й відлетіла до своїх подруг – вітряних жінок не зміниш. Вони, як вовки, все в лісі дивляться. Дуже тужив за нею вівчар, не знаходив собі місця. Нарешті він залишив побратимів-вівчарів і пішов у ліси шукати дружину. І знайшов у печері, із сином. «Іди звідси по-доброму, – говорила та, – а то прилетять мої сестри з нашою матір'ю і розірвуть тебе на клапті». Але він на цей раз спалив її крила і привів дружину із сином до вівчарської колиби.

(Далі буде)

Генадій РАВЕНСЬКИЙ

Абетка в скоролівках

Аа

Апельсин і абрикоси
На алеї діти їли,
Під акацією сіли
Та абетку разом вчили.

Бб

Були у баби барани
Усі забовтані, брудні.
Забруднилися вони,
Бо стрибали у багні.

Вв

Вранці по воду
Варвара ходила.
Вареники з вишнями
Вдома варила.

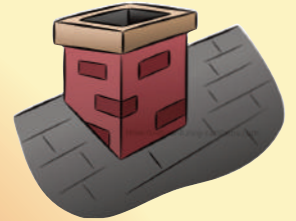

Гг Гг

Газда і газдиня гарно газдували:
Гуску під ганок разом заганяли.

У грязюку впали, гуль понабивали,
З їх газдування гави реготали.

Дд

Дід дах ремонтував,
На дворі драбину мав.
Діди діду дрова рубали.

Ее

Експерт з електротехніки
Полагодив електрику.
Електриком щоб стати,
Екзамен треба здати.

Єє

Є на небі чи немає?
Сонце в піжмурки гуляє,
З'явиться і знов зникає:
Сонцю хмара заважає.

Всеволод НЕСТАЙКО

Пригоди Журавлика

(Продовження з попереднього числа)

Він ніколи не був у місті. Тисячі питань ладні були зірватися з язика, але він вчасно згадав, що люди не розуміють журавлиної мови.

Несподівано машина спинилася, і бородань з журавликом на руках виліз.

Вони стояли біля великого білого будинку з багатьма балконами.

– Ти ж дивись, одразу випусти! – мов з бочки, прогуло на прощання з машини.

– Не хвилюйтесь! Не хвилюйтесь! – запевнив бородань, попрощався і пішов у під'їзд, а машина рушила далі.

РОЗДІЛ V

Галочка. «Мамо! Мамо! Тату! Тату! Я вмію вже літати!» Чик Чирикчинський.

Мордан.

Політ летючого kota.

Вони піднялися ліфтом на сьомий поверх (журавлик з цікавістю дивився, як автоматично відчинялися і зачинялися двері), і тільки на хвилиночку зайшли в квартиру бороданя, щоб покласти рюкзак і рюкзак, а потім одразу пішли до сусідів.

На ліжку біля вікна лежала бліденька чорнява дівчинка з великими сірими очима.

Ховаючи журавлика за спиною, бородань підійшов до ліжка і сказав:

– Здрастуй, Галочко! Ну, як справи? Що новенького?

– Здрастуйте, дядя Женья! Ах, не кажіть! – дівчинка махнула рукою і насупила бровенята. – Мордан знову за горобцями ганявся, аж пір'я летіло. Я йому кричала-кричала, та хіба він слухається.

– А я тобі гостя привіз, – усміхнувся бородатий дядя Женья. – Дивись! – і вихопив з-за спини журавлика.

– Ой! Що це?! Хто це?! – радісно сплеснула руками дівчинка.

– Журавлик. Живий журавлик. Та ще й ручний. Сам до мене прийшов. Прямо в руки.

– Ой! Який гарний! Який... Можна його погладити? – дівчинка простягла до журавлика руку з тоненькими пальчиками.

– Здрастуйте, Галочко! Дуже радий познайомитися з вами! – сказав журавлик.

– Ой! Він щось каже! – захоплено вигукнула дівчинка.

– Це він з тобою вітається, – пояснив дядя Женья, хоча й сам не зрозумів, що сказав журавлик.

Очі дівчинки сяяли. Вона ніжно, ледь-ледь торкаючись пальчиками, гладила його крила і примовляла:

– Журавлику! Журавлику мій гарненький! Журавлику мій хороший!

– Галочко! – тихо сказав дядя Женья. – Тільки журавлик ненадовго до тебе в гості. Там, на болоті, в нього лишилися тато, мама. Вони, певно, хвилюються.

– Авжеж, – стрепенулася дівчинка. – Авжеж, ми його випустимо. Зараз, зараз... Я тільки ще трошечки-трошечки його погладжу... От ще один тільки раз і все... Ну, лети, журавлику! Лети додому! Спасибі тобі, що ти завітав до мене у гості. Я тебе ніколи не забуду... Прощай!..

Дівчинка обережно взяла журавлика і поставила на підвіконня відчиненого вікна.

«Що ж мені робити? Вони ж не знають, що я ще не вмію літати... А може, я вже вмію? Уже ж час. Що як спробувати?.. Ой, лячно! Та що це я! Галочка подумає, що я боягуз. Сором! Що ж робити? Поки що я потанцюю, щоб вона не бачила, як у мене тремтять ноги», – і журавлик почав танцювати на підвіконні. Він то присідав, то підскакував, то перебирав своїми довгими цибатими ногами. Галочка заплескала у долоні. Дядя Женья теж був у захопленні.

(Далі буде)

●●● Славетні українці ●●●

Юрій Кондратюк

З Ольгою Сенишин

Цей український вчений-винахідник зі світовим ім'ям та новатор, один із основоположників космонавтики та теоретик космічних досліджень був автором безлічі продуктивних ідей, гіпотез і відкриттів, що багато в чому випередили свій час. Юрій Кондратюк був серед тих, без кого людська мрія про польоти в міжпланетному просторі залишалася би тільки мрією. Він ніколи не очолював конструкторських бюро, більшу частину життя працював не за профілем, а також був репресований. Тим не менше, саме йому належать перші розробки ракетної техніки і теорії космічних польотів. Майже всі пропозиції Кондратюка, викладені в його роботах, були згодом реалізовані на практиці.

Народився Юрій Кондратюк у Полтаві 21 червня 1897 року під ім'ям Олександр Гнатович Шаргей. У дитинстві рано залишився повним сиротою і виховувався дідусем та бабусею. Зі срібною медаллю закінчив у 1916 році Другу полтавську чоловічу гімназію. Саме там у Шаргея й виникла ідея полетіти в космос, а свої роздуми хлопець описав на 104 аркушах гімназійного зошита. У своїй першій присвяченій цій темі книзі «Тим, хто буде читати, щоб будувати» (1919) Олександр виклав своє наукове кредо: «Перш за все, щоб питання цієї роботи само по собі не лякало вас і не відволікало від думки про можливість здійснення, весь час твердо пам'ятайте, що з теоретичної сторони політ на ракеті в світовий простір нічого неймовірного собою не являє».

У 1916 вступив на механічне відділення Петроградського політехнічного інституту, але через 40 днів був мобілізований на фронт і до початку 1918 воював. Під час громадянської війни (1917-1923) був на стороні білих – військових сил, що боролися проти радянської влади, тобто проти червоних. Після перемоги противника життя було важке. Шаргей часто переїжджав із місця на місце і брався за будь-яку роботу, яка могла прогодувати: вантажником і мастильником на залізниці, механіком тощо. Як колишнього білогвардійського офіцера, Олександра могли заарештувати будь-якої миті. Щоб позбутися відчуття постійного страху перед невизначеним майбутнім та уникнути репресій з боку більшовицької влади за своє минуле, він взяв документи на ім'я померлого від туберкуль-

озу Юрія Васильовича Кондратюка, що народився в Луцьку. Під цим іменем інтелегентний винахідник прожив решту свого життя.

Протягом 1920-их й будучи відтепер уже Юрієм Кондратюком, він працював у різних куточках Радянського Союзу. За його проектом у місті Камінь без жодного гвіздка побудували дерев'яний амбар на 13 тисяч тонн зерна. Сам Кондратюк назвав його «мастодонтом», порівнюючи з доісторичною твариною. Замість того, щоб нагородити винахідника, його посадили до в'язниці, звинувативши в шкідництві. У той час подумали, що Кондратюк навмисно побудував елеватор без цвяхів, щоб усе розсипалося. Насправді ж зерносховище простояло ще довго. Пізніше ув'язнення замінили на заслання, а після звільнення йому дозволили працювати над проєктами вітряних електростанцій у Криму, Харкові та Москві.

У вільний час Юрій Кондратюк займався кресленням та формулами космічних польотів. 1929 року за власний кошт Юрій видав 2 тисячі примірників книжки «Завоювання міжпланетних просторів». У ній лише 73 сторінки, 6 аркушів схем і креслень, але саме ця тоненька брошура принесла авторові світову славу. За допомогою цих розрахунків американські астронавти у 1969 змогли дістатися Місяця.

Одразу після початку Другої світової війни Юрій Кондратюк записався добровольцем у народне ополчення. Достеменно невідомо, як саме помер винахідник. За однією з версій, він загинув на фронті, а за іншою – помер у концтаборі.

Нині пам'ять Юрія Кондратюка шанують у всьому світі. Його іменем названо кратер на зворотній стороні Місяця й малу планету Сонячної системи, а також трасу, рухаючись по якій, ракета з людиною вперше досягла Місяця. Крім того, Юрій Кондратюк занесений до Міжнародної космічної Зали Слави Музею історії космосу в Нью-Мексико, США. Федерація космонавтики України заснувала медаль і диплом імені Ю. Кондратюка. Його іменем названо вулиці, поставлено пам'ятники, випущено ювілейну монету і дві поштові марки. Також його ім'я присвоєно Полтавському національному технічному університету.

Тематична картка «Літні розваги»

1. Відгадайте назву місяця:

*Наче справжні каченята,
Плавають в воді малята.
Та літо вже кінчається,
Прощатися збирається.*

Відповідь: місяць

2. Прочитайте два виділені слова у таблиці і знайдіть інші спільнокореневі з ними слова:

Л	І	Т	Н	І	Й	М	А	К	И
С	Е	Р	П	Н	Е	В	И	Й	Т
Е	С	В	О	Л	І	Т	О	Д	А
Р	О	С	Я	Н	И	С	Т	И	Й
П	Л	І	Т	Е	Ч	К	О	Т	І
Р	А	К	С	Е	Р	П	Е	Н	Б
Х	Л	І	Б	О	Р	О	Б	И	Л

3. Розгляньте два зображення, подані нижче. За допомогою довідки вкажіть ті спільні іменники, які ви використаєте для їхнього опису.

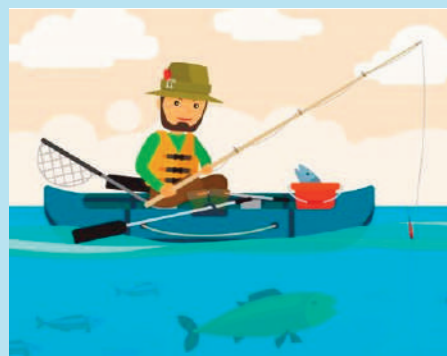
Довідка: м.ре, н..о, хм..а, пі..к, хв..я, х.о..ць, д.в..на.

Визначіть рід цих іменників та впишіть їх у відповідний рядок:

Один

Одна
Одне

4. Розгляньте малюнки та визначте дієслово, за допомогою якого можна правильно описати зображене.

Довідка: рибалить, плаває, грається.

5. Придумайте ім'я кожному хлопчикові на цих малюнках. Складіть і запишіть речення

про кожного з них, використовуючи відповідні дієслова.

Наприклад: Іванко *плаває* кожного дня у ставку.

1. _____ плаває _____
2. _____ грається _____
3. _____ рибалить _____

6. З'єднайте стрілками іменники з лівого боку з відповідними їм прикметниками з правого боку:

Сонце

Небо

Море

Пісок

дівчинка

пекучий

чисте

яскраве

безхмарне

весела

8. Напишіть декілька речень за нижчеподаним малюнком, використовуючи відповідні частини мови (іменники, прикметники, дієслова).

1. Літо у   .

2. Вогонь   .

3.   гори видніються у далечі.

4.   ялинки прикрашають природу.

5. Діти поставили   .

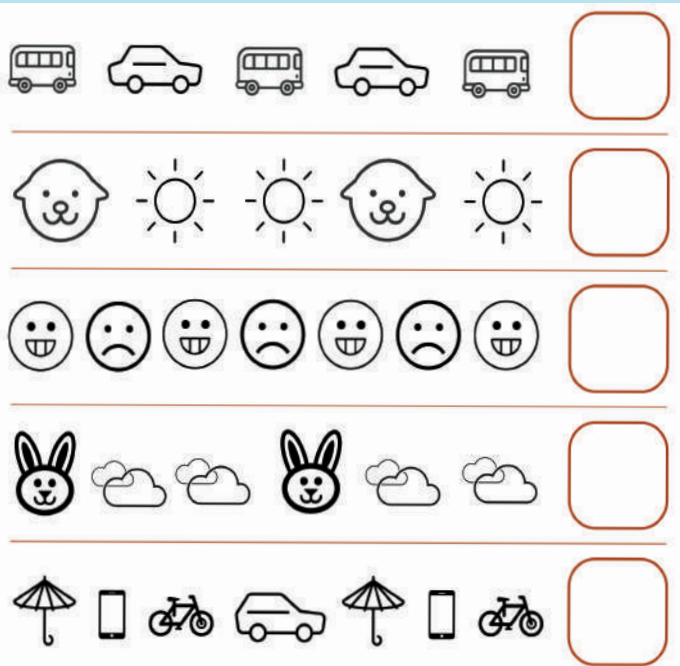
Довідка: *палає, горах, пишині, намет, високі.*

9. Подивіться уважно на зображення в кожному рядку. Домалюйте те зображення, яке за логікою має бути наступним.

7. Уважно розгляньте зображення та підкресліть правильний іменник в реченні:

1. Дівчатка / хлопчики йдуть лісом.
2. Хлопчики збирають гриби / суниці.
3. Три хлопчики пішли на поле / у ліс по гриби.

Рубрику підготувала Анка Майданюк Штубіану

(Початок на 11 сторінці)

Він задумався, як же йому непоміченим пробратися до залу й поласувати тією смакотою.

Аж тут перед ним невідомо звідки з'явилися відразу четверо чорних котів, схожих на піратів, обступили його кільцем і агресивно дивилися на нього, як на ворога.

– Ня-яв! Ти хто такий? – суворо промурчав кіт із надірваним вухом.

– Що ти тут робиш? – нявкнув другий кіт із прищуреним оком.

– Як ти потрапив у наш двір? – прошипів третій із коротким хвостом.

– Ану забирайся туди, звідки прийшов! – на низьких нотах пригрозив четвертий із зігнутою у коліні правою лапою.

– Тут усі сміттєві бачки наші! Це наш двір і ми тут господарі! – сердито нявкнув кіт із надірваним вухом.

Портокале спочатку знітився, а далі спокійно муркнув із надією на порозуміння. Та на чорних котів це не подіяло. Вони ще ближче обступили його з неприхованим наміром напасти. Тоді наш Портокале вигнув спину, підняв хвоста, настовбурчився і зашипів так голосно й пронизливо, що чорні коти відразу відскочили від нього.

Вони не очікували такого супротиву від розбещеного, явно домашнього кота проти гурту чотирьох вуличних загартованих братів. Не чекаючи нападу й сподіваючись якось прорватися, Портокале першим накинувся на більшого кота з надірваним вухом. Але інші вже отямилися й кинулись на допомогу своєму побратимові. Клубок із котів із диким нявканням та голосним ши-

пінням покотився по дорозі, піднявши стовп пилу.

Аж тут із ресторану вийшов кухар і розігнав розбишак віником на всі боки. Тільки знесилений Портокале не знав, куди бігти, тому лагідно нявкнув і впав біля ніг чоловіка.

– Ой, бідолашний! Де тут взявся такий красунчик? – здивувався кухар. – Мабуть, не місцевий. Такий рудий, пухнастий і симпатичний. Ходімо зі мною, я тебе пригощу чимось смачненьким.

Портокале покірливо пішов за кухарем і той дав йому смаженої рибки, ніжну котлетку, курячу ніжку, креветок і на додачу ще й велике смачненьке тістечко.

Коли Портокале вже майже лизнув те тістечко, хтось наступив йому на кінчик хвоста і він знову весь настовбурчився й підскочив від несподіванки. Котик широко

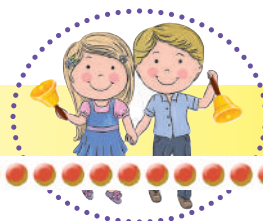
розплющив очі й побачив перед собою свій килимок біля дивану, камін, відкрите вікно. А над ним стояв збентежений господар Річард і поглядом перепрошував за необережність. Із кухні почувся знайомий голос пані Ольги:

– Портокале, йди вечеряти. Твоя улюблена рибка вже готова.

І тут Портокале зрозумів, що весь цей час він знаходився вдома, міцно спав і йому все це приснилось!

– Ну й добре! Поласую смачною рибкою в нормальних домашніх умовах. Кому потрібні якісь пригоди, коли в тебе поруч відповідальні люди і правильне харчування? – роздумував наш розніжений пухнастик і вдячно терся всім своїм тілом об ноги своєї господині.

Вивчаємо англійську

З Іриною Савіною

1. Прочитай слова, пов'язані зі школою, та поєднай з відповідним малюнком.

pencil

lunchbox

books

backpack

eraser

notebook

desk

3. Прочитай текст та пронумеруй дії у правильному порядку.

The very first thing I do on school days is wake up. Then I need to eat a good breakfast to give me energy. Next I get dressed. Then I put my backpack on to take to school. After that I wait for the school bus to come to take me to school.

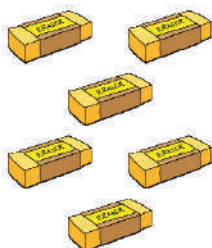

Now put the items below in order by numbering them 1 – 5.

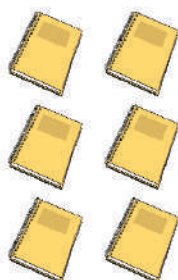
- _____ get dressed
- _____ wait for school bus
- _____ wake up
- _____ put backpack on
- _____ eat breakfast

2. Прочитай уважно завдання, порахуй та обведи необхідну кількість об'єктів.

Circle 3 erasers

Circle 4 notebooks

Circle 6 lunchboxes

Circle 8 backpacks

4. Скористуйся поданими літерами та малюнками і впиши слова.

nep

_____

kosob

_____

serare

_____

sdek

_____

kabpccak

_____

nicepl

_____

tenookbo

_____

bunloxc

_____

Зроби своїми руками

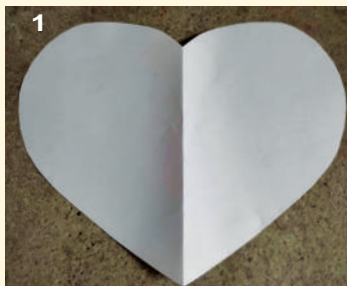
Патріотична листівка

Цього разу пропонуємо вам, любі діти, навчитися готувати патріотичну листівку з нагоди вишанування Дня Незалежності України.

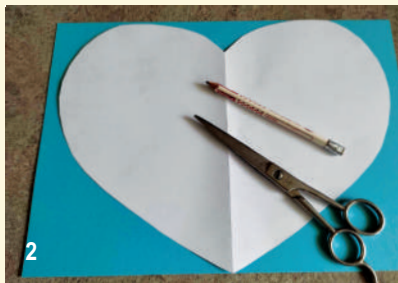
Необхідні матеріали: кольоровий папір та картон, ножиці, клей.

Хід роботи:

1. Спочатку робимо шаблон серця: згинаємо білий аркуш паперу А4 навпіл, малюємо половину сердечка, вирізаємо, розгортаємо (мал. 1).

2. Кладемо шаблон на блакитний аркуш картону, акуратно обводимо олівцем і вирізаємо (мал. 2).

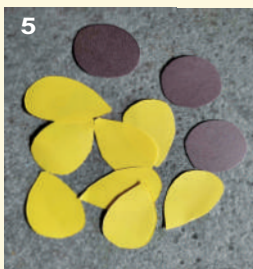
3. Прикладаємо вирізане блакитне серце на жовтий аркуш паперу так, щоб жовтий папір накривав серце наполовину, обводимо по контуру олівцем (мал. 3).

4. Вирізаємо нижню половинку жовтого серця, намазуємо клеєм і наклеюємо зверху на блакитне картонне серце (мал. 4).

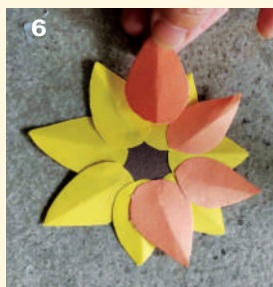

5. Із коричневого картону вирізаємо три круглі серцевини для соняшників та готуємо жовті пелюстки зі смужок жовтого паперу. Щоб прискорити процес, складіть смужку в декілька разів, потім намалюйте на ній пелюстку і таким чином ви

зможете вирізати відразу декілька пелюсток (мал. 4-5).

6. Робимо таким же чином пелюстки іншого кольору, у нашому випадку – оранжевого. Злека згинаємо навпіл пелюстки і починаємо наклеювати по колу на коричневу середину, змазуючи середину пелюстки клеєм. Закінчивши наклеювати жовті пелюстки, наклеюємо оранжеві в проміжку між жовтими (мал. 6-7). Таким чином робимо декілька соняшників.

7. Із зеленого паперу вирізаємо декілька листків довільної форми, схожі на сердечка. Злегка згинаємо для об'єму. Розташовуємо квіти і листя в довільному порядку на серці, наклеюємо. Листівка готова! Зі святом, Україно!

Піготувала Людмила Дорош

Усе моє, все зветься Україна

Слова: Ліна Костенко, музика: Юрій Кера

Бу-ва-є, ча-сом сліп-ну від кра-си. Спи-нююсь, не тям-лю, що во-
но за ди-во, о-ці сте-пи, це не-бо, і лі-си, у-се так
гар-но, чи-сто, не зрад-ли-во, у-се як є-до-ро-га,
я-во-ри, у-се мо-є, все зветь-ся-Ук-ра-ї-на.
Та-ка кра-са, ви-со-ка і не-тлін-на, що хоч спи-
нись і з Бо-гом го-во-ри.

Буває, часом сліпну від краси.
Спинюсь, не тямлю, що воно за диво, –
оці степи, це небо, ці ліси,
усе так гарно, чисто, незрадливо,
усе як є – дорога, явори,
усе моє, все зветься – Україна.
Така краса, висока і нетлінна,
що хоч спинись і з Богом говори.

На Михайлове чудо треба прощати

Сторінка народознавства з Ольгою Сенишин

Християни відзначають 19 вересня церковне свято, присвячене архистратигу Михайлу, головному з усіх архангелів. В народі воно називається Михайлове диво або Михайлове чудо і нагадує про порятунок церкви від язичників, здійснений цим святим. Він є главою святого воїнства ангелів, що стоять на сторожі закону Божого. На Україні цей архангел є одним з найбільш шанованих християнських святих. Його святкування здавна відзначається українцями та має особливе значення для нас, адже архангела Михайла вважають покровителем Києва та зображають на гербі столиці.

У народі цей день називали страшним святом, бо якщо порушити традиції і проявити неповагу до святого Михайла, то покарання наставало в той же день. Літні люди знають, що на Михайлове чудо суворо заборонено працювати на городі чи в полі, виконувати хатню роботу чи займатися рукоділлям, або навіть пекти. Тих, хто не слухається і в цей день працює, чекають неприємні сюрпризи: ламаються інструменти, робота не йде на лад і навіть можна отримати травму. Про такі випадки існує безліч переказів. А ще наші предки в цей день боялися збирати чорницю – вона приносить біду, бо «на святого Михайла диявол топче чорницю».

Зате можна було запитувати будь-що і вам повинні були відповісти правду, адже вважалося, що говорити неправду в це свято приведе до дуже поганих наслідків. Крім того, цей день, як і 18 вересня, є вдалим для будь-якого лікування, лікарських оглядів і медичних процедур. А особливо практикувалося лікувати від лихоманки і мігрені за допомогою особливих обрядів. Було помічено, що 19 вересня зазвичай починається помітне похолодання, а особливо холодно стає ночами. Однак наші предки раділи цим заморозкам і вважали їх доброю ознакою. У народному уявленні холод символізує силу архангела Михайла, коли він бореться з бісівськими силами і викриває людські гріхи.

У цей день у храмі обов'язково ставлять загальну свічку і служать молебень. Раніше вірили, що на Михайлове чудо може здійснитися будь-яке бажання. Тому святого просили про найважливіше:

хтось щастя і миру в родині, а хтось – достатку. Та в першу чергу зверталися з молитвами про зцілення від усіляких недуг. Це пов'язано з шануванням архангела як переможця злих духів, яких вважали джерелом хвороб. Звідси і звичай називати іменем святого Михайла цілющі джерела.

Від Михайла в селах масово починали справляти храмові свята та влаштовувати гуляння. Чоловіки варили пиво і питний мед («медовуху»), влаштовували «кануни» – громадський продаж медівки. А жінки напередодні свята пекли страви з нового врожаю і неодмінно з сім'єю ходили в гості один до одного. На початку свята зазвичай влаштовували збори, на яких вирішували громадські, сімейні і приватні питання – «братчина». На них призначався суддя, який допомагав виявити правду і

помиритися. Після розмов, які нерідко переходили в суперечки і сварки, влаштовували бенкети, для яких кожен приносив свою страву. За столом зазвичай і відбувалися примирення і братання. Та й взагалі в це свято не прийнято було сперечатися і сваритися, люди намагалися йти на компроміси. Всі справи необхідно було вирішувати обов'язково мирним шляхом, інакше не буде добра. В кінці дня велося всім обов'язково обійматися.

Крім цього, наші предки свято вірили, що якщо на Михайлове чудо весь день допомагати біднякам і нужденним, то святий вибачить деякі наші гріхи. Було прийнято жертвувати гроші і речі для бідняків і безпритульних. А після святкової трапези залишки прийнято було не викидати, а віддавати голодуючим чи тваринам.

У деяких регіонах України існувала цікава традиція «чудити» на Михайлове чудо або, як кажуть сучасники, влаштовувати «пранки». Із гарбузів вирізали пики, як на Хеловін зараз, вставляли туди свічки та лякали ними людей. Ще хлопці знімали хвіртки з петель або ж забирали лавки поперед хат. Звісно, ніхто на такі витівки молоді не ображався, а всі речі поверталися на своє місце на наступний день. Не дарма українське прислів'я нас навчає: «Вмій пожартувати, та знай, коли перестати».

Пишаємося нашими дітьми!

**Рауль Чезар Ігнат, 10 років,
Олександра Джулія Ігнат, 9 років,
Марія Лучія Істраті, 6 років;
с. Палтін, Сучавський повіт**

**Петронела Маріук, 8 років,
Діана Крамер, 13 років,
Антим Дражмич, 8 років,
с. Палтін, Сучавський повіт**

**Дошкільнята з Негостинського дитсадка Сучавського повіту на конкурсі «Voinicelul»
здобули I місце на регіональному та повітовому етапах**